

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано склад та структуру джерел фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні за 2007-2017 рр.

Ключові слова: інноваційна діяльність, фінансування, промислові підприємства.

Abstract

The composition and structure of sources of financing of innovative activity of industrial enterprises in Ukraine for 2007-2017 are analyzed.

Keywords: innovation activity, financing, industrial enterprises.

Вступ

Сучасний розвиток інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні в значній мірі визначається способами її фінансової підтримки. Для того, щоб отримати додатковий прибуток, підвищити ефективність господарської діяльності і конкурентоспроможність, інноваційна діяльність промислових підприємств вимагає фінансових вкладень. Тому дослідження структури джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств дозволить визначити основні стратегічні напрямки інноваційних змін та розширення обсягів залучення інвестицій для фінансування інноваційної діяльності.

Результати дослідження

Враховуючи особливості зовнішнього та внутрішнього управління та регулювання інноваційної діяльності промислових підприємств, джерела фінансування такої діяльності можуть бути різними: власні кошти підприємств, асигнування бюджетів усіх рівнів, іноземні інвестиції, а також акумульовані в формі фінансового капіталу тимчасово вільні кошти організацій і установ, а також заощадження населення.

Фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт промислових підприємств пов'язують, як правило, з державною підтримкою, що є цілком правомірним в силу необхідності створення сприятливої економічної та правової сфери, формування відповідної інфраструктури, використання діючих фондів підтримки тощо [1, с. 74]. Всі джерела фінансування інноваційно-інвестиційного капіталу промислових підприємств можливо розділити на дві категорії залучення інвестицій в інноваційну діяльність підприємств, а саме:

1) залучені інвестиції, які не підлягають поверненню – це джерела фінансування, які утворюють власний капітал підприємства. До них належать:

– власні фінансові кошти підприємства, до яких належать статутний капітал у вигляді внесених засновниками основних фондів та інших матеріальних цінностей, грошових коштів, прав на користування земельними ділянками та інших матеріальних прав; прибуток; амортизаційні відрахування; страхові відшкодування; кошти від продажу акцій, благодійні та інші внески тощо;

– асигнування з бюджетів всіх рівнів, фондів підтримки підприємництва, які надаються на безоплатній основі;

– іноземні інвестиції – фінансова або інша участь у статутному капіталі спільних підприємств, а також прями вкладення (в грошовій формі) міжнародних організацій і фінансових інститутів, держав, підприємств та організацій різних форм власності та приватних осіб на безоплатній основі;

2) залучені інвестиції (позикові кошти), які підлягають поверненню в чітко встановлений термін та з виплатою процентів за використання. До них відносяться банківські кредити, державні кредити,

одержані на умовах повернення, кредити іноземних інвесторів, облігаційні позики, векселі та інші позичені кошти.

Проаналізуємо загальний процес фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України згідно офіційних даних Держкомстату [3] – розмір фінансування інноваційної діяльності за різними можливими джерелами за період з 2007 по 2017 роки (табл. 1).

Таблиця 1 – Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за період 2007–2017 рр.

Рік	Загальна сума витрат, млн. грн.	У тому числі за рахунок коштів							
		власних		державного бюджету		іноземних інвесторів		інші джерела	
		Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %	Сума, млн. грн.	Питома вага, %
2007	10821,0	7969,7	73,65	144,8	1,34	321,8	2,97	2384,7	22,04
2008	11994,2	7264,0	60,56	336,9	2,81	115,4	0,96	4277,9	35,67
2009	7949,9	5169,4	65,02	127	1,60	1512,9	19,03	1140,6	14,35
2010	8045,5	4775,2	59,35	87	1,08	2411,4	29,97	771,9	9,59
2011	14333,9	7585,6	52,92	149,2	1,04	56,9	0,40	6542,2	45,64
2012	11480,6	7335,9	63,90	224,3	1,95	994,8	8,67	2925,6	25,48
2013	9562,6	6973,4	72,92	24,7	0,26	1253,2	13,11	1311,3	13,71
2014	7695,9	6540,3	84,98	344,1	4,47	138,7	1,80	672,8	8,74
2015	13813,7	13427,0	97,20	55,1	0,40	58,6	0,42	273	1,98
2016	23229,5	22036,0	94,86	179	0,77	23,4	0,10	991,1	4,27
2017	9117,5	7704,1	84,50	227,3	2,49	107,8	1,18	1078,3	11,83

Аналіз даних табл. 1 показує, що найбільш вагому роль у фінансуванні інноваційних процесів промислових підприємств займають власні кошти підприємств чи установ, які протягом досліджуваного періоду зросли з 73,65 % в 2007 році до 84,5 % в 2017 році; другу позицію в структурі фінансування промислових підприємств займають «інші джерела», але на протязі досліджуваного періоду відбувається зниження питомої ваги даного джерела з 22,04 % в 2007 році до 11,83 % в 2017 році, що переважно пов'язано з переважним залученням власних коштів.

Загальна сума витрат на фінансування інноваційної діяльності на протязі досліджуваного періоду змінювалась стрибкоподібно: найменша сума коштів спостерігається в 2014 році – 76595,9 млн. грн., найбільша – в 2016 році – 23229,5 млн. грн. При цьому в 2017 році обсяг фінансування інноваційної діяльності склав 9117,5 млн. грн., що складає лише 39,2 % обсягу фінансування попереднього 2016 року.

Питома вага коштів державного бюджету на фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України протягом всього періоду характеризується досить невеликою сумою, яка в 2007 році складала 144,8 млн. грн. або 1,34 % загальної суми витрат, в 2017 році сума коштів державного бюджету зростає до 227,3 млн. грн. і складає вже 2,49 % всіх джерел фінансування інноваційної діяльності. Негативним моментом можна визначити значне зниження обсягів фінансування за рахунок іноземних інвестицій: в 2017 році проти 2007 року сума коштів іноземних інвесторів знизилась з 321,8 млн. грн. до 107,8 млн. грн., що можна пояснити нестабільними політичною ситуацією та інвестиційним середовищем в Україні, девальвацією національної грошової одиниці, військовими діями.

Отже, узагальнюючи результати проведених досліджень, можемо визначити переважне фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств в Україні за рахунок власних коштів, при цьому держава не приймає активної участі в процесі фінансування інноваційної діяльності підприємств промисловості України. Така ситуація вимагає рішучих дій щодо зміни підходів в державному управлінні та регулюванні інноваційної діяльності в промисловому комплексі України.

Висновки

Розвиток та ефективне функціонування сучасної ринкової економіки визначається успішним впровадженням техніко-технологічних, організаційних та управлінських інновацій. Проведені дослідження вказують на те, що тенденції розвитку ринку інновацій в Україні не є позитивними. Тому важливим завданням інноваційної політики як на рівні держави, так і на рівні підприємства, має

стати активізація інноваційної діяльності для формування ефективної ринкової економіки. Сприяння динамічному розвитку економіки країни за допомогою інструментів інвестиційно-інноваційної політики з метою покращення добробуту населення країни можна забезпечити шляхом зростання видатків на розвиток науково-технічного прогресу та мотивування інноваційної діяльності підприємств [2, с. 125-126]. Але, на сьогоднішній день, промисловим підприємствам слід розраховувати лише на внутрішні управлінські механізми фінансування інноваційного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбунов Е.А. Возможности корпоративной венчурной компании как институт финансирования НИОКР в тяжёлом машиностроении / Е.А. Горбунов // Сибирская финансовая школа. – 2010. – №2. – С. 74-77.
2. Кобушко І.М. Шляхи покращення фінансування інноваційного розвитку в Україні з використанням міжнародного досвіду / І.М. Кобушко, Е.І. Гусейнова // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 2. – С. 124-130.
3. Офіційний сайт Держстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Пілявоз Тетяна Миколаївна - к.е.н., доцент кафедри підприємництва та фінансової діяльності, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, email - vitan2010@mbox.vn.ua

Piliavoz Tetiana – Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor of the Department of Entrepreneurship and Financial Activity, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia